

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह
माननीय न्यायाधीश श्री ओम प्रकाश मिश्र
आदेश
०७०-WO-०४२७

विषय: उत्प्रेषण, परमादेश ।

बाँके जिल्ला नेपालगञ्ज न.पा. वडा नं. १ मा रजिष्टर्ड कार्यालय भई
का.जि.का.म.न.पा वडा नं. १० नयाँ बानेश्वरमा मुख्य शाखा कार्यालय रहेको
डि.सी. कन्ट्र्याक्टर्स एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त व्यक्ति ऐ.
का प्रबन्ध संचालक प्रदिपकुमार डि.सी.....१ रिट निवेदक

विरुद्ध

का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ४ स्थित ग्लोबल आइएमइ बैंक लिमिटेड कर्पोरेट
अफिस पानीपोखरी, काठमाडौं.....१
का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ३० स्थित ग्लोबल आइएमइ बैंक लिमिटेड शाखा
कार्यालय कान्तिपथ१
पुनरावेदन अदालत पाटन, ललितपुर.....१ विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम यस
अदालतको असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त
तथ्य र आदेश यसप्रकार छः

निवेदक डि.सी. कन्ट्र्याक्टर एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. कम्पनीले विभिन्न निर्माण व्यवसाय
गर्नका लागि कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा कम्पनी दर्ता गरी आफ्नो उद्देश्यबमोजिम कार्य
गर्नका लागि सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृत लिई हाल रोड, अस्पताल लगायत निर्माण कार्य

गर्दै आएको कम्पनी हो । कम्पनीले आफ्नो उद्देश्यबमोजिम कार्य गर्दै आएको र सो कार्यका लागि विभिन्न शिर्षकमा नेपाल बंगलादेश बैंकबाट ऋण सुविधा लिएको थियो । मिति २०६६।९।१४ गते प्रत्यर्थी साविक ग्लोबल बैंक लि. बाट बंगलादेश बैंक लि. मा रहेको कम्पनीको ऋण स्वाप गरी ओभरड्राफ्ट, कन्ट्राक्ट कर्जा, बिड बण्ड, बैंक जमानत, हायर पर्चेज, ब्रिज ग्याप कर्जा, प्रतित पत्र, ट्रस्टरिसिष्ट कर्जा, अल्पकालिन कर्जा गरी जम्मा बिस करोड पचास लाख कर्जा सीमा स्वीकृत भएको र सोही स्वीकृती कर्जामा मैले बैंकलाई सेवा शुल्कसमेत तिरी आफ्नो र आफ्नो परिवारको नाममा रहेको जिल्ला बाँके अन्तर्गत विभिन्न गा.वि.स., नेपालगञ्ज नगरपालिकाभित्रका घर जग्गा एवं मेशीन औजारहरु समेत धितोमा राखेको थिएँ ।

विपक्षीहरुले निवेदकलाई स्वीकृत गरेको कर्जा सीमाभित्र विभिन्न कर्जा शिर्षकमा विभिन्न समयमा गरी जम्मा रु. १६ करोड रुपैयाँ निवेदकले कर्जा उपभोग गरेको थिएँ । सो कर्जा रकमको विभिन्न पटकमा साँवा ब्याज सहित समय समयमा तिरी बुझाउँदै आएकोमा विपक्षी बैंकले विभिन्न कर्जा बक्यौता साँवा रकम रु. ९,४०,३७,४४८।२५, विभिन्न ग्यारेण्टी सुविधा वापत लिन बाँकी रु. ७७,६९,७०७।००, कर्जा बक्यौता ब्याज रु. १,००,९०,५४५।५५ गरी जम्मा रु. ११,१८,९७,७००।८० कायम गरी निवेदकको तर्फबाट धितो दिएको घर जग्गा तथा इक्युपमेन्टलाई बैंकले नै पहिले गरेको मूल्यांकन भन्दा अन्यतै कम मूल्यमा २०६९।९।२९ मा गैरकानूनी लिलाम सकार गरिएको छ । उक्त लिलाम सकार गर्ने निर्णयबाट रु. ८,९७,४३,०००।- असुल गरी रु. २,२१,५४,७००।८० बाँकी रहेको भन्ने उपरमा रिट निवेदकले काठमाडौँ जिल्ला अदालतमा लिलाम बदर र बुझाएको रकमको हिसाव र विभिन्न इक्युपमेन्टहरु कब्जामा लिई बिक्री गरे उपरमा हरहिसाव गराई पाउँ भन्नेसमेतको फिराद दावी गरी मुद्दा विचाराधिन रहेको छ ।

विपक्षी बैंकले गैरकानूनी रूपमा लिलाम गरी सकार गरेको निवेदकले धितो सुरक्षण दिएको जिल्ला बाँके अन्तर्गतका विभिन्न गा.वि.स. एवं नगरपालिकाभित्रका सम्पत्तिहरु अन्य तेश्रो पक्षलाई हक हस्तान्तरणबाट रोक्नको लागि निवेदकले मुलुकी ऐन अ.बं. १७१(क) नं. बमोजिम निवेदन गरी काठमाडौँ जिल्ला अदालतमा बाट मिति २०७०।३।१३ मा वादीको मागबमोजिमका जग्गाहरु अन्यथा आदेश नभएसम्मको लागि मुलुकी ऐन, अ.बं. १७१क नं. बमोजिम रोक्का राख्न सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाउनुहोला भनी आदेश भएको थियो । उल्लिखित आदेश उपरमा विपक्षी बैंकको पुनरावेदन अदालत पाटनमा मुलुकी ऐन अ.बं. १७ नं. बमोजिम वेरितको आदेश बदर गरी पाउँ भन्ने निवेदन परी उक्त निवेदनमा

मिति २०७०।८।२० मा सुनुवाई हुँदा विपक्षी कम्पनीले कर्जा चुक्ता नगरेबाट प्रचलित कानूनद्वारा प्राप्त अख्तियारी अनुसार कर्जा असुलीको कारवाही चलाई लिलाम कार्यसमेत सम्पन्न भैसकेको अवस्था विद्यमान रहेको र मुद्दामा अन्तिम फैसला हुँदा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा प्रचलित कानूनको प्रक्रिया पुरा गरी निवेदक बैंकको नाममा रहेको जग्गा त्यस अदालतको मिति २०७०।३।१३ को रोक्का आदेश बदर गरी जग्गा फुकुवा गर्न मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाई दिनुहोला भन्ने त्रुटिपूर्ण आदेश भएको हुँदा गम्भिर अन्यायमा परी सो आदेश बदर गरी पाउन अन्य वैकल्पिक एवं प्रभावकारी मार्ग नभएबाट नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम यो रिट निवेदन लिई सम्मानित अदालतमा उपस्थित भएको छु ।

विपक्षी बैंकले कानून विपरित पहिले आफूले गरेको मूल्यांकन भन्दा अन्यतै कम मूल्यमा जग्गा आफैले सकार गरी लिएको छ । निवेदक कम्पनीलाई प्रत्यक्ष रुपमा भएका नोक्सानी रु. ७,७७,२५,४५४।६६ यस कम्पनीका नाममा भएका थुप्रै इक्युपमेन्टहरु सस्तोमा बेची बुझाउन परेको तथ्यले बैंकले कम्पनीले उठाउने रकम उठाउने मौका नदिई गैरजिम्मेवारीपूर्वक यस कम्पनीलाई टाट पल्टाउने कार्य गरेको छ । मैले अक्टोवर २, २०१२ अर्थात मिति २०६९।६।१६ मा रु. ५० लाख रुपैयाँ बैंकमा तिरेको हुँ । सो तिरेको तथ्य यसै साथ पेश भएको बैंक स्टेटमेन्टबाट प्रष्ट प्रमाणित हुन्छ । मैले रु. १६ करोड ऋण लिएकोमा अहिले साँवा रु. ९ करोड जति मात्र तिर्न बुझाउन बाँकी छ र बाँकी कर्जासमेत तिर्न नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन एवं विपक्षीसमेतको सहमतीको आधारमा निवेदकले सहमत रहँदा रहँदै विपक्षी बैंकले निवेदकको धितो बन्धक दिएको सम्पत्तिहरु लिलाम गरी सकार गर्ने कार्यबाट निवेदकको नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२(३)(च), १९(१) र मुलुकी ऐन अ.बं. १७१क नं. समेतको कानूनी हकमा आघात पुग्न गएबाट पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७०।८।२० मा रोक्का फुकुवा गर्ने गरी भएको आदेश नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ तथा १०७(२) बमोजिम उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी काठमाण्डौं जिल्ला अदालतबाट भएको रोक्का राख्ने गरी भएको आदेश यथावत् कायम राख्नु भन्ने परमादेश सहित जो चाहिने आज्ञा वा आदेश जारी गरी पाउँ ।

विपक्षी बैंकले निवेदक कम्पनीलाई टाट पल्टाउने कार्य गरेको छ । कम्पनी संचालनका लागि आवश्यक पर्ने सुविधा उपलब्ध नगराई नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशनसमेत नमानी निवेदकलाई हानी पार्ने कार्य गरी लिलाम गरी सकार गरिएको छ । विपक्षीहरुको

गैरकानूनी कार्यको आधारबाट निवेदकको सम्पत्ति गुम्ने भई बैंकले लिलाम सकार गरेको सम्पत्ति पुनरावेदन अदालत पाटनको आदेशबाट रोक्का फुकुवा भएबाट अब विपक्षी बैंकले अरुलाई हक हस्तान्तरण गर्दा निवेदकलाई अपुरणीय क्षती पुग्ने भएकोले पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७०।८।२० मा भएको आदेश यो निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्म कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भनी प्रत्यर्थीका नाममा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ को नियम ४१ बमोजिम अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन पत्र ।

निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? माग बमोजिमको आदेश जारी गर्नु नपर्ने कुनै आधार र कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाको म्याद बाहेक १५ दिन भित्र लिखित जवाफ पठाउनु भनी विपक्षीहरूका नाममा सूचना पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेश गर्नु । साथै अन्तरिम आदेशको माग सम्बन्धमा विचार गर्दा निवेदकले धितो सुरक्षण वापत आफू समक्ष राखेको जग्गालाई रु. ४५,९०,०००।— मूल्याङ्कन गरी सकेकोमा पछि केवल रु. १०,८०,०००।— मात्र मूल्याङ्कन गरी आफैले सकार गरी लिएको देखिँदा बैंकको सो कार्य ने.का.प. २०६६, अंक ३, नि.नं. ८१०७, पृष्ठ ४९९ मा प्रकाशित संगिता त्रिपाठी विरुद्ध लुम्बिनी बैंकसमेत भएको उत्प्रेषणको मुद्दामा प्रतिपादित नजिर सिद्धान्तसमेतको प्रतिकूल रहेको देखिँदा सुविधा सन्तुलनको दृष्टिकोणबाट समेत पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७०।८।२० मा भएको आदेश यो निवेदनको टुङ्गो नलागेसम्म कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु यथास्थितिमा राख्नु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ को नियम ४१(१) बमोजिम यो अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ । सोको जानकारी विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।९।९ को आदेश ।

विपक्षीको निवेदन दावी आधारहिन तथा झुठ छ । विपक्षीलाई बैंक उपर प्रस्तुत निवेदन गर्ने हकदैया छैन । पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७०।८।२० मा भएको आदेश साधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत नियमित अदालतबाट कानूनसम्मत रूपमा भएकोले उक्त आदेश बदर गर्न मिल्दैन । प्रस्तुत विषय असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत हेर्न मिल्दैन । बैंकले विपक्षीको संवैधानिक वा कानूनी हकाधिकारमा आघात पुऱ्याउने काम गरेको छैन । विपक्षीले यसै लिलाम विषयमा बैंक उपर विभिन्न मुद्दाहरू दायर गरी कतिपय मुद्दाहरू विपक्षीको दावी नपुग्ने गरी खारेज भएको छ भने केही मुद्दाहरू अदालतमा विचाराधिन रहेको छ । एकै विषयमा एउटै व्यक्ति उपर पटकपटक मुद्दा गर्न नमिल्नेमा विपक्षीले गरेको प्रस्तुत निवेदन खारेजभागी छ । पुनरावेदन अदालत पाटन ललितपुरको मिति

२०७०।८।२० को आदेश अनुसार बैंकको नाउँमा रहेको गैह्र बैकिङ्ग सम्पत्ति बाँके जिल्ला रङ्गेना गा.वि.स. वडा नं. १ ग कि.नं. २००, ऐ. नेपालगञ्ज न.पा. वडा नं. १ ख कि.नं. १३४१, कि.नं. ११३७, ऐ. बनकटुवा गा.वि.स. वडा नं. ९ कि.नं. ६३९, ६४० ऐ. गनापुर गा.वि.स. वडा नं. २ कि.नं. २८३, २००, २८७ को जग्गासमेत बैंकको मिति २०७०।२।३१ को लिलाम बिक्री गर्ने निर्णय अनुसार मिति २०७०।९।१७ मा लिलाम सकार गर्ने किरणकुमार दाहालसमेतलाई हकहस्तान्तरण गरी सकेकोले विपक्षीको निवेदनको कुनै औचित्यसमेत नभएकोले विपक्षीको निवेदन खारेज भागी छ ।

विपक्षी डि.सी. कन्ट्र्याक्टर एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. ले बैंकबाट कर्जा लिई कर्जाको सुरक्षण बापत घरजग्गा धितो दिनुका साथै व्यक्तिगत जमानतसमेत दिएको छ, जुन कुरा विपक्षी स्वयंले निवेदन पत्रमा नै स्वीकार गरिएको छ । यसरी विपक्षीले कर्जा लिए पश्चात कर्जा लिँदाका बखतमा बैंकसँग भएको शर्त सम्झौता अनुसार नियमित रुपमा कर्जा रकमको साँवा ब्याज तिर्नु बुझाउनु पर्नेमा सो नबुझाई कर्जा लिँदाका बखतमा गरी दिएको शर्त सम्झौता विपक्षीले उल्लंघन गर्नु भएकोले कर्जा रकमको साँवा ब्याज चुक्ता गर्नका लागि पटकपटक मौखिक तथा लिखित जानकारी गराई ताकेता गराउँदासमेत वास्ता नगरी बस्नु भएको र कर्जाको भाखासमेत नाघेका कारण विपक्षीलाई कर्जा चुक्ता गर्नका लागि २०६९।२।५ मा ३५ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरेको, प्रचलित कानूनबमोजिम धितोमा रहेको घरजग्गा लिलाम गरी बैंकको लेना रकम असुल उपर गर्नका लागि पटक पटक सूचना गरी अन्तिम पटक मिति २०६९।८।७ मा धितो लिलामसम्बन्धी सूचना प्रकाशित गरिएकोमा बोलपत्र दाताको लिलाम सकार गरी लिन पेश भएको मूल्य सन्तोषजनक नरहेकोले बोलपत्र अमान्य गरी धितो सुरक्षणमा रहेको सम्पत्ति बैंकले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७ को उपदफा ६ अनुसार गैह्र बैकिङ्ग सम्पत्तिको रुपमा बैंकको मिति २०६९।९।२९ को निर्णयबमोजिम सकार गरी लिएकोले विपक्षीको निवेदन खारेजभागी छ ।

विपक्षीले कर्जा सम्झौता अनुसार साँवा ब्याज रुपैयाँ नबुझाई कर्जाको भाका २०६८।८।१४ मा समाप्त भईसकेको छ । प्रस्तुत विषयमा विपक्षीले नेपाल राष्ट्र बैंकमा उजुरी गरी नियमक निकायको हैसियतले नेपाल राष्ट्र बैंकले दुवै पक्षको बीचमा छलफल गराई कर्जा चुक्ता गर्ने विषयमा विपक्षीलाई बैंक समक्ष कार्ययोजना पेश गर्न निर्देशन दिएकोमा विपक्षीले बैंकलाई मान्य हुने कार्ययोजना पेश नगरी बैंकको कर्जा रकमसमेत हालसम्म विपक्षीबाट चुक्ता भएको छैन । विपक्षीलाई कर्जा चुक्ता गर्नका लागि विभिन्न मितिमा पत्राचार

गर्नुका साथै मिति २०६९।२।५ को पत्रिकामा ३५ दिने सार्वजनिक सूचनासमेत प्रकाशित गरेको छ । विपक्षीले निवेदन पत्रमा कर्जा प्रवाह गर्दाको धितो मूल्याङ्कनभन्दा कममा सकार गरेको भन्ने कुरा आधारहिन छ । विगत वर्षदिखि नै घरजग्गाको कारोवारमा मन्दी आई घरजग्गाको मूल्यमा कमी आएको कुरा सर्वविधितै छ । बैंकले सकार गर्नुपूर्व प्रचलित कानूनबमोजिम धितोमा रहेको उक्त घरजग्गा मूल्याङ्कनकर्ताबाट मूल्याङ्कन गराई धितोको प्रचलित बजार मूल्यमा बैंकले सकार गरी लिएको हो । नेपाल राष्ट्र बैंकको एकिकृत निर्देशन, २०७० को इ.प्रा. निर्देशन नं. ४।०६९ को दफा ५ मा बैंकले धितोमा रहेको सम्पत्ति सकार गरी लिँदा धितोको प्रचलित बजार मूल्य वा धितो सकार गर्ने अघिल्लो दिनसम्मको सम्पूर्ण लेना रकम मध्ये जुन कम हुन्छ सो मूल्यमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्छ भन्ने स्पष्ट व्यवस्था छ । ऋणीसमेतलाई कर्जा चुक्ता गर्न, लिलामी काम कारवाही विषयसमेतमा पटकपटक सूचना दिएकोमा ऋणी बैंकमा सम्पर्क नगरी भागीभागी हिँडेकोले बैंकले बाध्य भएर ऋण रकम असुल उपर गर्नका लागि स्थानीय प्रतिनिधिहरुको रोहवरमा लिलामी मुचुल्कासमेत बनाई सम्पूर्ण कानूनी प्रक्रिया पुरा गरेर धितोमा रहेको घरजग्गा सकार गरेको हो । बैंकले धितोमा रहेको सम्पत्ति सकार गरी लिएको काम कारवाही प्रचलित कानूनबमोजिम भएकोले विपक्षीको निवेदन खारेज भागी भएकोले खारेज गरी पाउँ भन्ने विपक्षी ग्लोबल आई एम ई बैंक लिमिटेडको लिखित जवाफ ।

विपक्षी कम्पनीले कर्जा चुक्ता नगरेबाट प्रचलित कानूनद्वारा प्राप्त अख्तियारी अनुसार कर्जा असुलीको कारवाही चलाई लिलाम कार्यसमेत सम्पन्न भैसकेको अवस्था विद्यमान रहेको र मुद्दामा अन्तिम फैसला हुँदा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा प्रचलित कानूनी प्रक्रिया पुरा गरी निवेदक बैंकको नाममा रहेको जग्गा त्यस अदालतको मिति २०७०।३।१३ को रोक्का आदेश मिलेको नदेखिँदा बदर गरी दिएको छ । त्यस अदालतको मिति २०७०।३।१३ को आदेशले रोक्का रहेको जग्गा फुकुवा गर्न मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाई दिनु भनी मिति २०७०।८।२० मा यस अदालतबाट आदेश भएको अदालतमा रहेको प्रतिवेदन रजिष्टरबाट देखिन्छ । अतः उक्त आदेश कानूनसम्मत भएकोले विपक्षी रिट निवेदकको निवेदन मागबमोजिम रिट जारी हुनु पर्ने होइन, खारेज गरी पाउन सादर अनुरोध छ भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको लिखित जवाफ ।

यसमा निर्णय सहितको सक्कल मिसिल सम्बन्धित निकायबाट झिकाई मूल निवेदनको पेशी मिलान गरी पूर्ण सुनुवाईसम्मका लागि मिति २०७०।९।९ मा भएको यस अदालतको

अन्तरिम आदेशलाई निरन्तरता दिइएको छ, नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७१।७।२३ को आदेश ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदक तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री शिवप्रसाद रिजालले विपक्षी बैंकले निवेदक कम्पनीको कन्सट्रक्सन सम्बन्धी उपकरणहरू अत्यन्तै कम मूल्य राखी विक्री गरेको अवस्था छ । त्यस्तै निवेदकको बाँकेको जग्गा र सैंबुको जग्गाको धितो मूल्याङ्कनभन्दा अत्यन्त कम मूल्यमा बैंकले सकार गरेको कार्य आफैंमा त्रुटिपूर्ण छ । बैंकले आफैंले गरेको मूल्याङ्कनभन्दा अत्यन्तै कम मूल्य राखी सकार गर्न पाउने हुँदैन । त्यस्तो त्रुटिपूर्ण लिलाम सकार कार्य बदर गर्न निवेदक तर्फबाट काठमाडौं जिल्ला अदालतमा लिलाम बदर मुद्दा दायर भएको र सो अदालतले निवेदन दावीका जग्गाहरू रोक्का राखे गरेकोमा जिल्ला अदालतको आदेश बदर गरी रोक्का फुकुवा गर्ने भनी पुनरावेदन अदालतबाट भएको आदेश त्रुटिपूर्ण भएकोले उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो ।

विपक्षी ग्लोबल आई एम ई बैंक तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री विष्णुप्रसाद बास्कोटाले निवेदक ऋणीले बैंकबाट लिएको कर्जा चुक्ता गर्न पर्याप्त समय दिइएको तर ऋण चुक्ता नगरेपछि धितो सुरक्षण वापतको जग्गाबाट ऋण असुलीको प्रक्रिया अपनाएको हो । बैंकले चार पटकसम्म लिलामीको सूचना प्रकाशित गरेको तर धेरै कम मूल्यको दावी परेकोले आफैं सकार गरेको हो । आफूले सकार गर्नु अघि पुनः धितोको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने भएकोले पुनः मूल्याङ्कन गरी तय भएको मूल्यमा बैंकले लिलाम सकार गरेको हो । रिट निवेदकले जिल्ला अदालतमा दायर गरेको लिलाम बदर मुद्दामा दावी नपुग्ने फैसला भई सकेकोले यो रिट जारी हुने अवस्था छैन, खारेज हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नु भयो ।

विपक्षी पुनरावेदन अदालत पाटन तर्फबाट उपस्थित विद्वान उप न्यायाधिवक्ता श्री पुष्कर सापकोटाले निवेदकले जिल्ला अदालतमा दायर गरेको लिलाम बदर मुद्दा नै सो अदालतबाट फैसला भई सकेको अवस्थामा रिट निवेदन प्रयोजनहीन भई सकेकोले खारेज हुनु पर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नु भयो ।

उक्त बहससमेतलाई सुनी प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी हुने हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखिन आयो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा रिट निवेदक डि.सी. कन्ट्र्याक्टर एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. कम्पनीले विपक्षी बैंकबाट लिएको कर्जाको सुरक्षण वापत राखेको जग्गाहरू साविक मूल्याङ्कनभन्दा कम मूल्याङ्कन गरी विपक्षी बैंकले आफैं सकार गरी लिएको विषयमा रिट

निवेदकको तर्फबाट काठमाडौं जिल्ला अदालतमा लिलाम बदर मुद्दा दायर भई सो अदालतको आदेशबमोजिम उक्त जग्गाहरू रोक्का रहेकोमा पुनरावेदन अदालत पाटनले सो रोक्का आदेश बदर गरी फुकुवा गरेको कार्य त्रुटिपूर्ण भएकोले उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको जग्गा रोक्का राख्ने आदेश यथावत् कायम राख्नु भनी परमादेशसमेत जारी गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदकको मुख्य दावी रहेको पाइन्छ ।

विपक्षी ग्लोबल आई एम ई बैंकको लिखित जवाफमा निवेदक कम्पनीले लिएको कर्जा सम्झौताबमोजिम नियमित रुपमा नबुझाएकोले धितो सुरक्षणमा रहेको सम्पत्तिबाट बैंकले असुल उपर गरेको हो । बैंकले जग्गा सकार गर्नुपूर्व जग्गाको मूल्याङ्कन गराएको र पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७०।८।२० को आदेशबमोजिम रोक्का फुकुवा भए पश्चात मिति २०७०।९।१७ मा किरणकुमार दाहालसमेतलाई हक हस्तान्तरण गरी सकेकोले निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ ।

यस सम्बन्धमा मिसिल संलग्न कागजात हेर्दा रिट निवेदक कम्पनीले विपक्षी बैंकबाट लिएको कर्जा चुक्ता नगरेकोमा धितोमा रहेको सम्पत्ति पुनर्मूल्यांकन गरी लिलाममा चढाउँदा बैंक आफैले पुनर्मूल्यांकित रकममा सकार गरेको देखिन आउँछ । बैंकले सकार गरेको जग्गा मध्ये कतिपय सम्पत्ति अरुलाई बिक्री गरी हक हस्तान्तरणसमेत गरेको देखिन्छ । बैंकले कर्जा लिएको अवस्थामा गरेको मूल्यांकनभन्दा अत्यन्त कम मूल्यमा आफैले लिलाम सकार गरेको कार्य कानून विपरीत भएको भनी रिट निवेदकले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा लिलाम बदर मुद्दा दिई सो मुद्दाको रोहमा काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट जग्गा रोक्का राख्ने आदेश भएकोमा पुनरावेदन अदालत पाटनबाट उक्त आदेश बदर गरी रोक्का फुकुवा गरेको र सो रोक्का फुकुवा त्रुटिपूर्ण भएको भनी निवेदकको तर्फबाट प्रस्तुत रिट परेको छ । तर जुन लिलाम बदर मुद्दामा भएको रोक्का फुकुवा भएको उपर प्रस्तुत रिट परेको हो, सो मुद्दा नै काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१।३।२९ मा फैसला भई सकेको भन्ने उक्त मुद्दाको फैसलाको प्रतिलिपिबाट देखिन्छ ।

यसरी रिट निवेदकले जुन लिलाम बदर मुद्दामा भएको रोक्का फुकुवा आदेश उपर प्रस्तुत रिट निवेदन दायर गरेको हो, सो लिलाम बदर मुद्दा काठमाण्डौ जिल्ला अदालतबाट फैसला भई सकेको र सो मुद्दामा पुनरावेदन परे पुनरावेदनको रोहबाट साधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गतको उपचारको माध्यमबाट निवेदकले दावी गरेको विषयमा विचार हुन सक्ने भएकोले असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत परेको प्रस्तुत रिट निवेदनको रोहबाट साधारण अधिकारक्षेत्रको उल्लिखित विषयमा हस्तक्षेप गर्न मिल्ने हुँदैन ।

तसर्थ उल्लिखित आधार एवं कारणसमेतबाट रिट निवेदकले प्रस्तुत रिट निवेदनमा माग दावी लिएको जग्गा रोक्का फुकुवा सम्बन्धी विषयको मूल मुद्दा काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट फैसला भई सकेको परिप्रेक्ष्यमा सोही मुद्दामा पुनरावेदनको रोहबाट साधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत उपचार प्राप्त हुन सक्ने अवस्था भएकोले असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत परेको प्रस्तुत रिट निवेदनबाट हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने हुँदा निवेदन मागबमोजिम रिट जारी हुन सक्ने अवस्था नहुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । रिट खारेज भएकोले यस अदालतबाट जारी भएको मिति २०७०।९।९ को अन्तरिम आदेशसमेत निष्कृय गरी दिएको छ । प्रस्तुत रिट निवेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

प्रधान न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- विश्वनाथ भट्टराई

कम्प्युटर गर्ने:- रामशरण तिमिल्सीना

इति सम्बत् २०७१ साल चैत्र २९ गते रोज १ शुभम् ।